

Віктар
ШНІП

СОНЦА,
ЯКОЕ НЕ ЗАХОДЗІЦЬ

МУЗЫКА,
ЯКАЯ НЕ ЗАЦІХАЕ

СЦЯЖЫНЫ,
ЯКІЯ НЕ ЗАБЫВАЮЦЦА

РАСА,
ЯКАЯ НЕ ВЫСЫХАЕ

Белае,
чорнае
і залатое

Кніга паэзіі

Мінск
«Мастацкая
літаратура»

2020

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
Ш77

Выпуск
выдання
ажыццёўлены
па
заказе
Міністэрства
інфармацыі
Рэспублікі
Беларусь

ISBN 978-985-02-1974-9

© Шніп В. А.,

2020

© Лукашык У. А.,
дызайн, афармленне,

2020

© Афармленне.
УП «Мастацкая
літаратура»,

2020

Сонця,
якоє
не
заходзіць

Кніга

15. 06. 2017

напачатку было Слова
і Слова стала Кнігай
як раніца становіцца днём
крыніца ракой
і цячэ па белым свеце
у якім жыве Слова
якое стане Кнігай
і ты чытаеш Кнігу
і Слова душу напаўняе
як сонца наш свет
дзе Кніга гэта святло
у якім наша мінулае
сённяшні дзень і будучыня
у якой будзе Кніга
як сцяжына дарога
да Веры Надзеі Каханья
да беллага Храма
дзе жыве Любоў
Кніга гэта люстэрка
дзе кожны бачыць сябе
галоўным героем
Кніга гэта паветра
якім дыхае душа
Кніга гэта агонь
якім саграецца сэрца
Кніга гэта неба
у якім жыве натхненне
Кніга гэта каўчэг
які плыве да зямлі
дзе чакае радасць
Кніга гэта планета
на якой існуе жыццё
створанае намі
і ты любіш Кнігу
і ты сябруеш з Кнігай
дзе ніткамі сказаў
мы прышытыя да вечнасці
у якой жыве Слова
як сонца
якое не заходзіць

Сонца,
якое
не
заходзіць

**Сонца
Францішка
Скарыны
(каля 1490—1551)**

7. 04. 2016

з белых бялюткіх снягоў
як з пены тутэйшага мора
сонца ўзышло над Полацкам
і раптам чарнецъ пачало
як вугаль
як чорная кропка
прыканцы сказа
як прыканцы свету
свету дзе цябе не было
і ты нарадзіўся
і сонца зноў засвяцілася
як шлях у Заўтра
і стала светла
і ў Полацку
і ў Вялікім Княстве
і маліліся людзі
і звінелі званы
паўтараючы тваё імя
Францішак Францішак Францішак
і ляцелі анёлы
і ляцелі пчолы
а ты глядзеў у неба
і бачыў роднае неба
у якім жыве Бог
які стварыў зямлю
і ўсё жывое на зямлі
якой ты ідзеш з Полацка
несучы ў сэрцы сонца
якое было і будзе
і ў Вільні і ў Празе
і літары складуцца ў словы
і словы складуцца ў сказы
і будзе першая кніга
якую ты надрукуеш
і ты ідзеш па Еўропе
малады і прыгожы
як вой які абараняе
зямлю дзе магілы продкаў
дзе яму вераць дзе яго любяць
дзе яго заўсёды чакаюць

і ў кожным следзе тваім
застаецца святло жывое
якое не зарасце травой
і не засыплецца пылам
і ў цябе наперадзе Беларусь
пра якую ты не марыш
але якая абавязкова будзе
як свята пасля будняў
дзень пасля ночы
вясна пасля зімы
і сонца будзе тваё
і сёння і заўтра і заўсёды
як родная зямля пад нагамі
тых хто ідзе з дому
і тых хто вяртаецца
ведаючы тваё імя
як песню як малітву
як сонца

**Зямля
Фердынанда
Рушчыца
(10.12.1870—
30.10.1936)**

14. 12. 2015

Сонца,
якое
не
заходзіць

у снежні вечаровая зорка
над маёнткам Багданава
высока ў небе
агеньчыкам свечкі каляднай
свеціцца свеціцца адзінока
але ты не адзінокі адзінокі
выходзячы з дома старога
у свет
ты не эмігрант
ты мастак
у якога ёсць Зямля
і спыняючыся каля касцёла
ты думаеш думаеш пра мінулае
дзе старыя яблыні
і лясны ручай
чакаюць чакаюць цябе
як вясну
якая прыходзіць заўсёды
каб ворыва чарнела
як крылы чорных буслоў
што не адлятаюць

з нашых зімовых казак
калі ідзе вайна еўрапейская
як гаспадыня
і Крэўскі замак крывавіцца
крывавіцца цэглай чырвонай
і млын узімку
увесь заледзянелы
нібы крышталёвы стаіць
і апошні снег як попел з каміна
у якім ты паліў самоту
сыплецца сыплецца сыплецца
і бяклае сонца
асвятляе спакой у пакоі бабулі
і вясна пачынаецца пачынаецца
і ў карчме пры дарозе
гарыць святло святло святло
а вандроўнік едзе на кані
з добрымі весткамі
з Вільні і Варшавы
куды імкнешся ў думках
але ты тут у Багданаве
з мальбертам як з ветразем
плывеш плывеш плывеш
у заўтрашні заўтрашні дзень
дзе красуюць красуюць мальвы
дзе лета ўладарыць
дзе пуня і азярод
чакаюць чакаюць багатых дажынак
а ты ідзеш ідзеш да святых камянёў
і сам ты як святы
і воблачнае неба з месяцам
высока над табою ў Багданаве
і вецер восеньскі шэпча шэпча шэпча
пра хвалі акіянскія
дзе плыве і плыве карабель
і ты стаіш стаіш на ім
як на краі свету
і малюеш малюеш залаты пакой
дзе святло як залатая вада
і малюеш свяцілішча

і вулкі старыя Вільні
якія памятаюць цябе
як памятаеш ты сваю зямлю
дзе перад зімой старое гняздо
стаіць непахісна
прадзьмутае вятрамі вятрамі вятрамі
дзе дрэвы адзінокія як паходні
якія не згасаюць бо яны тутэйшыя
бо яны запаленыя табой
пад небам у белых аблоках
дзе сінеюць прагалы
як будучы лёд лёд лёд
на лясных ручаінах
з якіх ты піў піў жывую ваду
і натхненне
і цяпер на высокім узгорку
узвышаецца узвышаецца
твой крыж
сярод крыжоў родных і вечных
як Зямля
над якой вечаровая зорка
свечка ў тваім новым доме

Ліпень
Янкі
Купалы
(7.07.1882—
28.06.1942)

25—30. 04. 2012

Сонца,
якое
не
заходзіць

ад рук матуліных
і ад калыскі
у ліпені пачалася дарога Паэта
ад сэрца да сэрца
ад Беларусі і да Беларусі
па свеце белым
па квеце белым
па снезе белым
дзе чорнага заўсёды ставала
як чорнай зямлі
чорнага дыму
чорных груганоў
і чырвонай крыві
у свеце белым
у квеце белым
у снезе белым
і ў Беларусі

у Вязынцы хата Янкі Купалы
беларускі каўчэг
які плыве па траве па вечнасці
асвятляючы шлях да Беларусі

збіраюць пчалы мёд
тутэйшае золата
якое і ў вершах Янкі Купалы
заўсёды было і будзе
як Беларусь

у Вязынцы Купалле
і плывуць па рацэ вяночкі
як нізкі вершаў
якія не паспеў запісаць Янка Купала

усе беларускія дарогі
вядуць у Вязынку
як у нашу Мекку
і я іду да Янкі Купалы сцежкаю
што ў траве не знікла
і гэтая сцежка
ніколі не знікне як вечнасць
дзе нас чакае Янка Купала
наш Прарок

на лузе копы сена
шаломы тутэйшых вояў
якіх нідзе не відаць
але яны ёсць і яны гатовыя
бараніць родную зямлю
як заклікаў Янка Купала

у купалаўскім садзе
светла ад яблыкаў
якія створаныя сонцам
і беларускай зямлёю
у купалаўскім садзе
светла ад вершаў
створаных Янкам Купалам

душой і крывёю
купалаўскія ліпы
і Купалавы творы
трымаюць неба над Вязынкай
і над Беларуссю

**Лістапад
Якуба
Коласа
(3.11.1882—
13.08.1956)**

19—21. 09. 2012

у засценку Акінчыцы
калі бярозы дубы і ліпы
трымалі пагоднае неба
над разлівам залатым лістоты
як над пялёсткамі сонца
самотнага і тутэйшага
пачаўся дзень Якуба Коласа
і ягоны шлях бясконцы
як жыццё беларусаў
у якіх залатыя рукі
і залатыя сэрцы
ад якіх заўсёды светла
было ёсць і будзе
у белым свеце
і ў нашай Беларусі

свеціцца сузор'е вокнаў
хаты вясковай
і ў лістападзе не губляюцца
сцяжыны лясныя
якімі прыходзяць ваўкі
паслухаць калыханкі
і малітвы людскія
і голас немаўляці
якое нарадзілася трэцяга лістапада

на хвалях Нёмана
чаўны і лістота
плывуць у вечнасць
праз лістапад і Беларусь
а вада ў Нёмане
як мёд васільковы
у якім неба як казкі жыцця
такое блізкае і роднае

Сонца,
якое
не
заходзіць

дзе клёкат бусліны
і спеў жаўруковы
пераплятаюцца і ў вершах застаюцца
як малітвы ў Храмах
на якіх крыжы
мячамі беларускіх вояў
што за волю змагаліся
і каб Прарок нарадзіўся

яблыкі ў траве сівой
золата ў срэбры
ляжаць у бацькоўскім садзе
дзе праз чорныя галіны дрэў
можна пабачыць шэрае неба
дзе лятуць журавы
мары пра волю
мроі пра сваю зямлю
дзе ростаньў не будзе
а толькі сустрэчы светлыя
сустрэчы пяра з паперай чыстаю

дубы каля Нёмана вежы
з якіх відаць увесь белы свет
і Беларусь
дзе жыў жыве і будзе жыць
Сымон-музыка
і ягоная адвечная песня
дзе ў кожным слове ёсць Бог
і ёсць Беларусь
ад якой мы ідзем
праз завеі спякоту дажджы
да Беларусі
да сонца
якое ніколі не заходзіць

...і пройдуць сотні гадоў
і ў кожным годзе будзе лістапад
і ў кожным лістападзе
будзе лістапад Якуба Коласа
які пачаўся ў засценку Акінчыцы

у разліве залатой лістоты
у пялёстках беларускага сонца
якое жыве ў творах Якуба Коласа
дзе родны кут мілы
і дзе рыбакова хата
на беразе Нёмана
як на краі свету
слухае песні-жальбы
адзінокіх зорак
якія падаючы ў золата лістоты
абуджаюць сонца
што заглядваючы і ў наша ваконца
і ў нашы сэрцы
асвятляе шлях у Беларусь
пра якую марыў Якуб Колас

**Вандраванне
з Янкам
Маўрам
(10.05.1883—
3.08.1971)**

6. 05. 2018

ізноў на Палессі разводдзе
і Палескія рабінзоны
Мірон і Віктар
і я валожынскі хлопец
разам з Янкам Маўрам пльвем
у чоўне
у Каўчэгу
што створаны Янкам Маўрам
з родных слоў з любові і казак
плывем на востраў
пра які яшчэ нічога не ведаем
але ведаем што ён ёсць
як гэты свет
дзе ёсць мы наша мінулае і будучае
і неба над намі светлае
як нашы думкі далягляды
і птушкі лятуць над намі
як у райскай краіне
прыдуманай
і якая ёсць
як шлях з цемры
з якой чалавек ідзе
а мы пльвем у чоўне
па вадзе вясновай

Сонца,
якое
не
заходзіць

па небе
дзе ўдзень сонца
нікуды не спяшаецца
бо яно вандруе з намі
дзе ўночы Млечны Шлях
тысячы залатых рыбац
што чакаюць каб мы іх злавілі
і яны здзейсняць усё
што мы пажадаем
не толькі тады
калі на Палессі разводдзе
і калі мы плывем у чоўне
з Янкам Маўрам
на востраў дзе жывуць зубры
дзе ўжо няма кантрабандыстаў
а ёсць Храм
у якім збіраюцца ўсе рабінзоны
а не толькі Палескія
каб усё добрае прымроенае
стала явай
як гэты дзень
дзе мы жывем
і дзе жыве Янка Маўр

**Сусвет
Максіма
Багдановіча
(9.12.1891—
25.05.1917)**

25. 11.— 4. 12. 2016

упала з нябёсаў сняжынка
белы васілёк з вянка
што ў руках твайго анёла
якому ты стварыў сусвет
у якім у цэнтры Паэзія
як сонца

упала з нябёсаў сняжынка
з верша твайго рыфма
і верш стаў белым
як воблака
завіруха
у вулках старой Вільні
якой ты ідзеш
да касцёла Святой Ганны
каб пазбыцца

горычы цяжкіх дум
упала з нябёсаў сняжынка
белая пушынка з вішні
белы аганёк
якому было сумна ў нябёсах
без цябе

а ў лесе маркотны лясун слухае
як стары вадзянік у рацэ
суцяшае русалак
што ў срэбных сецях
заблыталі свае косы
і цяпер чакаюць выратавання
ад самотнага Паэта
і ты ідзеш да русалак
малады і закаханы
каб вызваліць іхнія косы
і сказаць маркотнаму лесуну
што жыццё цудоўнае
як лес сасновы
дзе кувае бясконца зяюля

і ляцім мы з табой сярод зорак
і ў кожнага з нас ёсць свая Вераніка
і свой цвяток радзімы васілька
і Вільня і песні жальбы і гневу
і вера што прыйдзе вясна
і мы не цёмныя і не сляпыя
і наш Страцім-лебедзь
мае нашчадкаў
і плыве праз вечнасць наш Карабель
у якім заўсёды будзеш ты
і наш сусвет
дзе Вострая Брама святая
дзе ваякі на грозных канях
не даюць нам чужынцамі быць
і ніколі іх анікому
не разбіць не спыніць не стрымаць
і зорка Венера ўзыходзіць
высока над роднай зямлёю

Сонца,
якое
не
заходзіць

каб ты бачыў яе і ў расстанні
каб ты бачыў яе
і ў далёкім краі
калі днём не пралятаць
залатымі агнямі
ля сіняй бухты
як на краі свету
на краі твайго жыцця
якое вечнае
як зорка Венера
як Беларусь

Душа
Максіма
Гарэцкага
(18.02.1893—
20.03.1939)

20—25. 12. 2017

паміж лясоў дрымоткіх
засыпаных снегам
як паміж белых аблокаў
у вёсцы Малая Багацькаўка
дзе найвялікшае багацце
людскія душы
у якіх жыве дабрыня
пад саламянай страхою
пад промнямі тутэйшага сонца
у хаце дзе гарэла лучына
і дзе праз маленькія вакенцы
на адну шыбу
можна было бачыць белы свет
нарадзіўся Максім

і слухаючы казкі дзядзіны Хрысцёны
і ціхія песні матулі
Максім захацеў пайсці ў людзі
каб адкрыць для сябе родны край
каб спяваць і граць на скрыпцы
і на дудках-жалейках
і быць беларусам

і пайшоў Максім у людзі
і душа яго напаўнялася
шумам травы на курганах
перазвонам званоў на званіцах
яскаркамі вогнішчаў

каля якіх грэліся бесхацінцы
з песнямі і плачам
смахам і малітвамі
і дымам і чырвоным пылам
імперыялістычнай вайны
у цэнтры Еўропы
на крыжы еўрапейскіх дарог
дзе гаспадарылі агонь і вецер
раскідваючы па свеце
жывых і мёртвых
белых і чырвоных

і як трымаецца
сонца за неба
так Максім трымаўся
душой і сэрцам
за роднае і вечнае
і ведаў шлях сваёй душы
да вольнай Беларусі
дзе чырвоныя ружы
на белым снезе
не будуць крывёю
і ў кожнага чалавека
будзе адна душа
як адна Беларусь

Нарач
Максіма
Танка
(17.09.1912–
7.08.1995)

23. 03. 2012

Сонца,
якое
не
заходзіць

золата поўні на вадзе нарачанскай
сцяжынай вутровай
і ты ідзеш гэтай сцяжынаю
у Саргасава мора
каб сказаць вутрам пара вяртацца

у кропельках расы
дзе сонца начавала
ты бачыш нарачанскіх анёлаў
пра якіх ведаеш толькі ты
бо яны прыляцелі з тваіх вершаў

галавешкі ў вогнішчы
залатых зліткі

якімі ты заплаціў нарачанскаму вечару
за добры настрой і сяброў

белыя лебедзі белыя вершы
жывуць на Нарачы
і толькі табе давяраюць
белыя вершы белыя лебедзі
пачуць дыханне сваё і вечнасці

плывеш Нараччу ў чоўне
праз туман праз райскі сон
што сніцца Богу

сосны калоны беларускага Храма
які ты стварыў з вершаў
і калі ты пайшоў у вечнасць
над Нараччу ў Храме тваім загучала
і сёння гучыць твая «Ave Maria»

вечер замёў сцяжыну да Нарачы
лісцем лісткамі твайго календара
што выпаў з тваіх рук
як камень жалеза золата
як хвалі Нарачы

Жнівень
Янкі
Брыля
(4.08.1917—
25.07.2006)

21. 06. 2017

тваё жніво пачалося ля мора
далёка ад роднай зямлі
зямлі дзе птушкі і гнёзды
чакалі цябе
і нёманскія казкі
у затоках рачных
жылі ў гарлачыках белых
як перліны ў ракавінках
і чакалі цябе

і ты прыехаў
і ў Забалацці стала днець
і ў золак убачаны здалёк
ты сыпануў жменю сонечных промняў
як спелых каласоў

і асвятліся
сцежкі дарогі прастор
і сівыя валуны і курганне
і рэшткі замкаў княства
Вялікага Княства Любоўі
і сонца ўзышло высока
над мілым Загор'ем
і сонца было тваім
як маміна песня
бацькава слова
дзедава малітва

і ты слухаў
вечнасць
у пошуме траваў і дрэваў
і кожны твой жнівень
быў Храмам
у якім твае вітражы
створаныя з любові і жалю
нагадвалі ўсім
што ёсць Вера Надзея Любоў
і Каханне
і сірочы хлеб

і вераснёвая рунь
затапляла твой свет
якім ты ідзеш
і маеш акраец хлеба
каб усіх пакарміць
і даць Слова
якое было ёсць і будзе
як жнівень
калі ты пачуў
крык чаек над морам
далёка ад роднай зямлі
дзе цябе ўжо чакалі
і птушкі
і гнёзды
і нёманскія казкі
і людзі

Сонца,
якое
не
заходзіць